

Afrikagruppernas Effektrapport till FRII 2019

Kort om Afrikagrupperna:

Afrikagrupperna är en solidaritetsorganisation. Vår vision är en rättvis värld. Afrikagrupperna agerar i solidaritet med de människor som kämpar mot fattigdom och orättvisor och vi belyser och strävar efter att förändra orsakerna till ojämlikhet i det globala ekonomiska systemet. I detta arbete är Afrikagrupperna's partnerorganisationer viktiga aktörer. Afrikagrupperna är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden medlemsorganisation. Huvudkontoret är placerat i Stockholm. Organisationen har sitt ursprung i solidaritetsrörelsen i Sverige i slutet av 60-talet, både genom sitt stöd till befrielseströrelserna i södra Afrika och genom att vara en stark kraft i kampen mot apartheid i Sydafrika. Idag är Afrikagrupperna i huvudsak verksamma i fem länder i södra Afrika: Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe. I dessa länder är resursfördelningen mycket ojämn, fattigdomen utbredd, och hiv-prevalensen är bland den högsta i världen. Civilsamhället står inför stora utmaningar och utrymmet för civilsamhällesorganisationers möjlighet att verka krymper i stora delar av världen, så också i regionen södra Afrika. Tillsammans med partnerorganisationer i södra Afrika har Afrikagrupperna i mer än 40 år arbetat för och i området. En lika viktig del av Afrikagruppernas verksamhet sker i Sverige genom insamling, informations- och påverkansarbete. I Sverige driver Afrikagrupperna dessutom ett påverkansarbete för ett fritt Västsahara - Afrikas sista koloni.

1. Vad vill er organisation uppnå?

Afrikagrupperna vill belysa orsaken till fattigdom och orättvis fördelning av makt och resurser snarare än att lindra symptomen. Av den anledningen arbetar inte Afrikagrupperna med välgörenhet utan med långsiktigt förändringsarbete. Solidaritet är Afrikagruppernas ledord i vår syn på samhället och i allt arbete vi utför. Vi utgår från människors rätt till inflytande och att själva bestämma över sina liv samt att det är statens skyldighet att tillgodose detta. Partnerskap och ömsesidig respekt i relationen mellan människor och organisationer är för oss ett grundläggande förhållningssätt, liksom jämställdhet mellan kvinnor och män samt hushållning med jordens resurser.

Med visionen om en rättvis värld i sikte driver Afrikagrupperna sitt arbete inom följande områden: sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa; mat, mark och naturresurser; arbets- och levnadsvillkor; samt ett fritt Västsahara, samtliga med ett rättighetsperspektiv. Genom stöd till för närvarande 27 organisationer och 3 regionala nätverk samt vårt arbete med insamling, påverkan och information i Sverige jobbar Afrikagrupperna för att uppnå de mål vi har satt upp.

Rättvis fördelning av makt	Rättvis fördelning av resurser
<ul style="list-style-type: none"> • Ökad makt för kvinnor att fatta beslut om naturresurser och hur de används • Minskade negativa effekter orsakade av utvinning av naturresurser för kvinnor • Ökad respekt för att sexuella och reproduktiva rättigheter uppfylls och skyddas • Ett fritt Västsahara 	<ul style="list-style-type: none"> • En högre andel av vinsten från naturresurser gynnar kvinnor lokalt • Kvinnors rättigheter till hållbar jordbruksproduktion av eget val har ökat • Mer rättvis/jämlik fördelning genom hela leverantörskedjan inom jordbruksproduktion • Förbättrade löner och arbetsförhållanden för hemsjukvårdare och lantarbetare • Förbättrad tillgång till hiv- och SRHR-relaterad samhällsservice, med särskilt fokus på ungdomar

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Våra partnerorganisationer som verkar inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) arbetar för allas rätt till sin kropp. Där ingår bland annat rätten till sexualundervisning, preventivmedel och rätten till säker abort. Detta inkluderar också ökad tillgång till prevention och behandling av hiv samt ökad medvetenhet och möjlighet att arbeta mot stigmatisering av människor som lever med hiv. Partnerorganisationer och deras målgrupper, liksom Afrikagrupperna och våra målgrupper i Sverige ställer krav på och verkar för ökad tillgång till SRHR. Vi strävar också efter att förståelsen för sambanden mellan makt, genus och sexualitet och hur dessa påverkar utvecklingen i stort ska öka.

Mat, mark och naturresurser

Inom detta område arbetar Afrikagrupperna för att människor ha möjlighet att göra informerade val och ställa krav på bättre produktionsmöjligheter samt en ökad tillgång till marknader för småskaliga bönder. Partnerorganisationer och deras målgrupper agerar för rättigheten och tillgången till mark för marginaliserade grupper samt för ett hållbart nyttjande av naturresurser och en rättvis fördelning av vinsterna från utvinning och förädling av naturresurser inom och mellan länder. Afrikagrupperna arbetar också för ökad medvetenhet om landgrabbing och dess effekter samt hur internationell handel och investeringar påverkar matsuveränitet och utvinning av naturresurser.

Arbets- och levnadsvillkor

Inom området arbetsvillkor arbetar Afrikagrupperna för att partnerorganisationer och deras målgrupper agerar för bättre arbetsvillkor för människor framförallt inom kommersiellt jordbruk och för hemsjukvårdare. Afrikagrupperna arbetar för en ökad medvetenhet hos våra målgrupper om relationen mellan arbets- och levnadsvillkor, konsumentmakt och hållbar utveckling.

Västsahara

Aktiva medlemmar i Afrikagrupperna driver Västsahara-frågan politiskt i Sverige för ett svenskt erkännande av Västsahara och att inga svenska investeringar ska göras i ockuperat område.

Samtliga av de partnerorganisationer som Afrikagrupperna stödjer är verksamma inom ett eller flera av ovan nämnda områden. I vårt val av partnersamarbeten är vi noga med att partnerorganisationens arbete ska ha ett rättighetsperspektiv samt att de ska ha en vilja och kapacitet att verka för förändring. Afrikagruppernas arbete med att öka kompetensen och kapaciteten hos de organisationer vi stödjer finansiellt är ett viktigt bidrag till ett starkare civilt samhälle i södra Afrika. Målgrupper för våra partnerorganisationer är i första hand människor som lever i fattigdom och marginalisering. Rättighetsperspektivet syftar till att ge människor kunskap och möjligheter att förändra sin situation. Målgrupper för påverkansarbete är i första hand statliga strukturer men också andra intressenter som kan utkrävas ansvar som exempelvis företag.

2. I vilket organisatoriskt sammanhang verkar er organisation?

Under Afrikagruppernas 45 år som organisation har vi hela tiden varit en viktig del av en stark solidaritetsrörelse och ett levande civilt samhälle i Sverige. Vi anser att ett starkt civilsamhälle spelar en avgörande roll i en demokrati och att detta är ytterst viktigt både i södra Afrika och i Sverige. Civilsamhället ska inte ses som en motpol till staten utan som en nödvändig aktör för att en demokratisk stat ska kunna utvecklas.

Afrikagrupperna samarbetar med för närvarande 27 partnerorganisationer i södra Afrika och tre regionala nätverk. Vår roll i samarbetet är som finansiär, dialogpartner och spindeln i nätet vid utbyten och möten mellan organisationer. Vi driver inte någon egen verksamhet i södra Afrika, då vi anser att de organisationer Afrikagrupperna stöder genomför detta arbete bättre än vi. Verksamheten blir på så sätt också tydligare förankrad i de samhällen där den bedrivs. Både i Sverige och i södra Afrika läggs en stor vikt vid nätverkande och samarbeten. Bland annat är vi medlemmar i Concord Sverige, Fair Trade och SwedWatch. Varje organisation har sina kompetenser och kan bidra på olika sätt i t.ex. en informations- eller påverkanskampanj. På så sätt stärker vi varandras arbete. I Sverige och Europa är Afrikagrupperna aktiva i flera olika nätverk.

Vårt arbete i södra Afrika är tydligt kopplat till vårt insamlings-, informations- och påverkansarbete i Sverige. Arbetet bygger till stor del på engagemang från våra medlemmar och vi uppmuntrar till kontakt mellan medlemmar och de organisationer vi stödjer i södra Afrika. Därför bjuder vi regelbundet in representanter från våra partnerorganisationer till att besöka Sverige och delta i den verksamhet vi bedriver här. Genom vårt praktikantprogram ger vi också möjlighet för medlemmar och andra intresserade att praktisera hos någon av våra partnerorganisationer. I det arbete vi bedriver i Sverige använder vi exempel från våra partnerorganisationer bland annat för att visa hur beslut som fattas i Sverige och Europa påverkar människors liv på andra sidan jorden.

3. Vilka strategier har ni för att uppnå era mål?

Feminism, mobilisering, långsiktighet och partnerskap

Afrikagrupperna har ett antal övergripande strategier som vägleder oss i vårt solidaritetsarbete och som vi utgår från i all vår verksamhet. Kvinnors rättigheter, maktrelationer och jämställdhet är centrala för strukturell förändring och en förutsättning för social rättvisa. Därför är kvinnors situation, åsikter och behov alltid utgångspunkten för Afrikagruppernas arbete. Ett feministiskt synsätt erkänner och utmanar all form av makt och förtryck och sätter kvinnans erfarenheter i centrum. Denna maktanalys har vi i allt vårt arbete. Afrikagrupperna stöder mobilisering av människor som är direkt drabbade av strukturell orättvisa och arbetar enligt devisen *“ingenting om oss eller för oss utan oss”*. Förutom solidaritet, feminism, mobilisering och ett rättighetsperspektiv är partnerskap och långsiktighet viktiga ledord för Afrikagrupperna.

Ett bra partnerskap bygger på delade värderingar och vision samt att ha en regelbunden dialog. Partnerskapet innebär för Afrikagrupperna mer än bara finansiellt stöd då det handlar om att utbyta erfarenheter och samarbeta kring olika frågor vilket gynnar båda parter. Partnerskapet innebär också ett ömsesidigt förtroende och en öppenhet mellan parterna. Även om Afrikagrupperna många gånger är en liten givare är vår ambition att vara en aktiv, lyhörd och stödjande partner som har en nära kontakt med de organisationer vi stödjer.

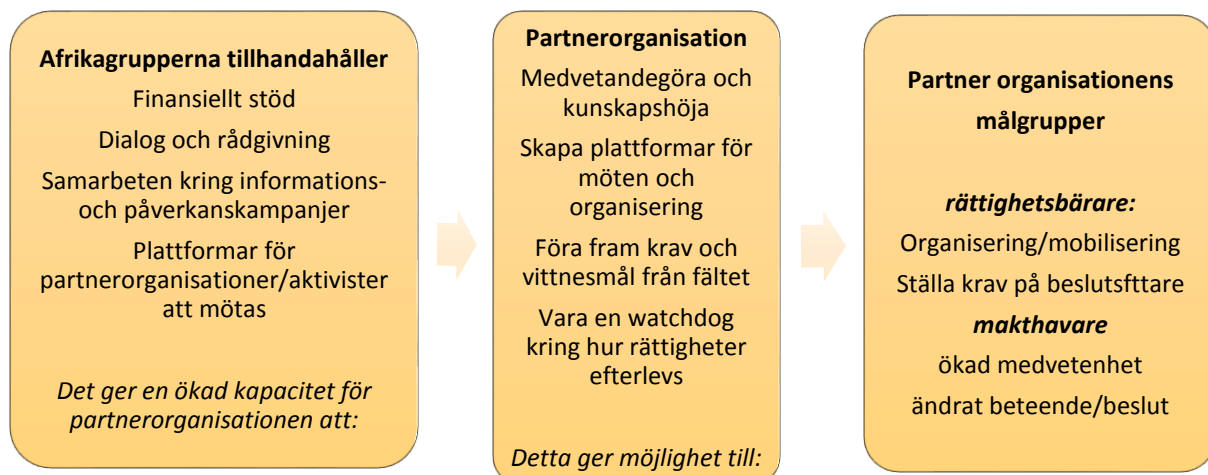
För att organisationer ska kunna fungera väl krävs ett visst mått av förutsägbarhet i samarbetet och det finansiella stödet. Av den anledningen ger Afrikagrupperna stöd till organisationer i sin helhet och inte till enstaka projekt, ett så kallat kärnstöd. Detta ger partnerorganisationen möjlighet att strategiskt planera sitt arbete och sin budget och utföra verksamheten på ett hållbart och långsiktigt sätt. Detta är en mycket viktig del av vår strategi som syftar till att det är organisationerna själva som bäst vet var pengarna behövs och var och när verksamheten ska utföras.

Afrikagruppernas förändringsteori

Vår utgångspunkt är att kvinnor och män såväl som stater ska ha möjlighet att påverka och bestämma över sina egna liv och utveckling. Vi tycker att regering och statliga strukturer ska tillgodose basbehov för medborgare och garantera deras grundläggande mänskliga rättigheter. Att jobba med jämställdhet mellan män, kvinnor, flickor och pojkar på alla nivåer är en nyckelfaktor för utveckling och förändring. Det är också en grundläggande rättighet att inte bli diskriminerad på grund av sitt kön, hudfärg eller sexuella läggning.

System och strukturer är föränderliga, inte statiska. Däremot underlättas inte förändring av de som sitter på makt och privilegier. Den måste drivas av människor som kräver sina rättigheter, fattiga och/eller marginaliserade, samt de som ger sitt stöd till dessa grupper. Här har civilsamhället en mycket viktig roll. Därför ger Afrikagrupperna också stöd till rörelser och nätverk som är mycket viktiga för ett levande civilsamhälle. Afrikagruppernas stöd till våra partnerorganisationer är ett bidrag till stärkandet av det civila samhället i södra Afrika.

I stora drag ser stöd- och samarbetskedjan ut så här:

För Afrikagrupperna startar förändring med människors engagemang och organisering. Att skapa möjligheter till ökad kunskap, medvetenhet och tilltro till den egna förmågan är en katalysator för förändring. Förändring handlar i första hand om att bli medveten om sina rättigheter och vilka krav man kan ställa, men också om att ha möjlighet och verktyg att kräva sina rättigheter samt att kunna påverka sin egen situation och sin omgivning.

Afrikagruppernas förändringsteori ser ut så här:

För individen handlar det om attityd och beteende, att känna till sina egna rättigheter och ha en reell möjlighet att förändra sin egen situation. Nästa nivå handlar om att människor kommer samman för att förbättra sin situation och kräva förändring. Det kan handla om deltagande i en organisation, rörelse, förening, nätverk eller liknande. Även här är medvetenhet och kapacitetsbyggande viktigt. Organisering skapar en plattform och verktyg för förändring. På samhällsnivå (lokalt, nationellt eller internationellt) handlar förändring om stiftande av policies och lagar samt att dessa efterlevs. Det gäller statens och statliga strukturers agerande, distribution av resurser, företags inflytande, ekonomiska intressen etc. Här är påverkansarbete, mobilisering och opinion viktigt för att åstadkomma förändring.

Kunskap, information och påverkan

Afrikagruppernas arbete bygger på kunskap om de sammanhang och frågor vi verkar inom. Därför är kunskapsutveckling, erfarenhetsutbyte och kontinuerligt lärande en viktig förutsättning för vår verksamhet. De förändringar vi vill åstadkomma handlar om att ändra

maktstrukturer, regler och attityder. Det handlar om att påverka beslut och skapa stöd för förändring. En viktig del av vårt arbete sker därför i Sverige genom att informera om samt bedriva kampanjarbete och opinionsbildning för de frågor vi arbetar med.

Utvecklings- och rättighetsarbetet i Afrika går hand i hand med informations- och påverkansarbetet i Sverige. Våra samarbetspartners erfarenheter av hur den orättvisa resurs- och maktfördelningen yttrar sig blir levande exempel för Afrikagruppernas insamlings-, påverkans- och informationsarbete i Sverige. Kontakten mellan medlemmar, givare och partnerorganisationer kan engagera fler personer i Sverige såväl som i södra Afrika och öka vår samlade kunskap om de orättvisor vi tillsammans arbetar mot. Med en nära kontakt mellan vår verksamhet i Afrika och Sverige ökar legitimiteten för vårt förändringsarbete. Därmed blir genomslagskraften i påverkansarbetet större.

4. Vilken kapacitet och vilket kunnande har ni för att uppnå ert mål?

Afrikagruppernas verksamhet styrs av dess medlemmar, medlemsorganisationer, årsmöte och styrelse. Styrelsen har också ett verkställande utskott som är aktivt mellan styrelsemötena. Organisationens arbete leds av en generalsekreterare utsedd av styrelsen. Afrikagrupperna har ett kansli i Sverige och ett regionalt kontor i Johannesburg, Sydafrika varifrån verksamheten i södra Afrika administreras. Afrikagruppernas personal besitter en stor erfarenhet och expertis kring södra Afrika, våra sakfrågor och utvecklingssamarbete generellt.

Ideellt arbete utförs på olika nivåer i organisationen. Vi har ideellt arbete som utförs som förtroendeuppdrag i styrelse, styrelseutskott och arbetsgrupper. Vi har även kontorsvolontärer på vårt kontor i Stockholm. Ett stort ideellt arbete utförs också lokalt av våra medlemmar och lokalgrupper. I samband med vissa kampanjer har särskilda kampanjgrupper bildats som också arbetar ideellt. Effekten av det ideella arbetet är betydande såväl ekonomiskt som arbetsmässigt för att uppnå Afrikagruppernas mål.

Medlemmarnas kunskap, engagemang och solidaritet är ryggraden i Afrikagruppernas verksamhet. Många av organisationens medlemmar har en djup kunskap om våra frågor och erfarenhet från de länder där vår verksamhet bedrivs. De är en ovärderlig resurs för Afrikagrupperna. Varje år genomförs en mängd aktiviteter runt om i landet i syfte att sprida vårt budskap, påverka för förändring och att samla in pengar.

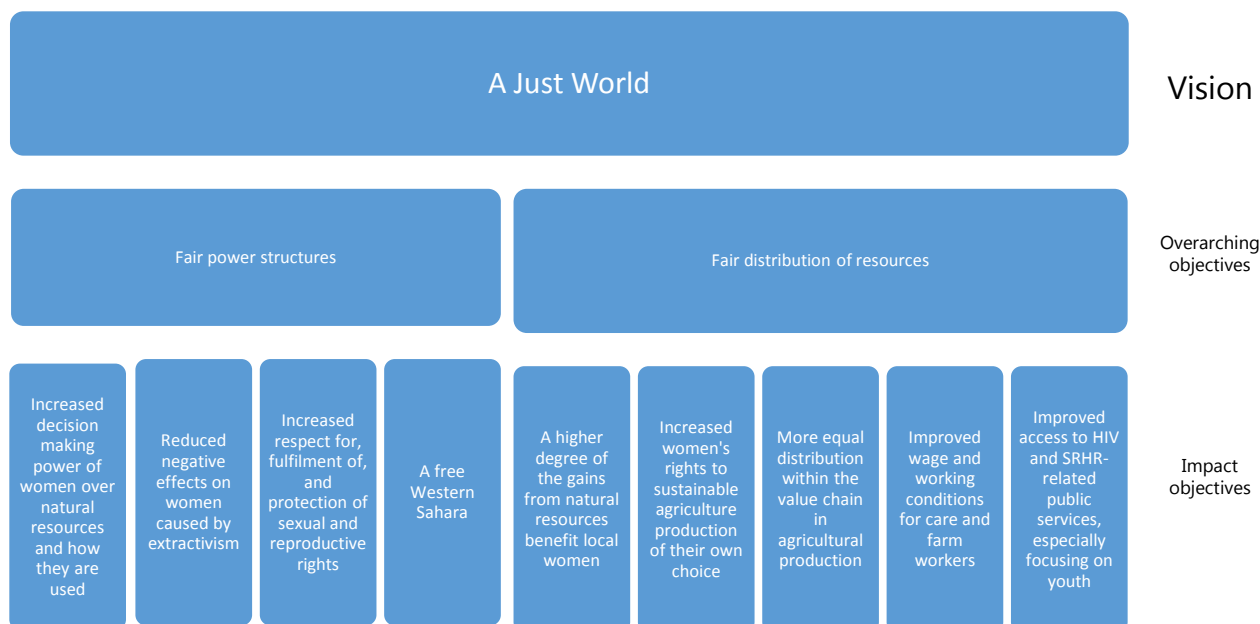
Afrikagrupperna är en av Sidas strategiska partnerorganisationer vilket innebär att vi har genomgått en gedigen bedömningsprocess. Att vara en godkänd samarbetsorganisation till Sida är en kvalitetsstämpel på att organisationen har den kapacitet, legitimitet och trovärdighet som krävs för att bedriva ett hållbart utvecklingssamarbete. De nätverk där vi är aktiva är också en viktig resurs när det gäller kontakter och kapacitetsutveckling för oss som organisation. Vi träffar regelbundet andra organisationer genom de nätverk som finns för kommunikatörer, generalsekreterare, programchefer och controllers.

Afrikagruppernas verksamhet finansieras till största delen av Sidamedel (anslagsposten Enskilda organisationer) där vi bidrar med tio procent egeninsats. Vi söker även medel från andra finansiärer som exempelvis Universitets- och Högskolerådet för vårt praktikantprogram och Fredsmiljonen för vårt kampanjarbete. En del av vår verksamhet finansieras helt av egna medel samt av insamlade medel via Radiohjälpens kampanj för Världens Barn.

Vi har en årlig omsättning på drygt 50 miljoner kronor och en insamlingskapacitet någonstans mellan 8 och 9 miljoner kronor. Vi hade vid årsskiftet drygt 2400 medlemmar samt 9 medlemsorganisationer och 10 lokala Afrikagrupper. Flera av våra medlemsorganisationer och lokala Afrikagrupper är också stödgrupper som bidrar till Södra Afrikainsamlingen. Drygt 8 000 personer ställer sig också bakom vårt arbete och ger sitt stöd som givare. Eftersom vi är en ideell medlemsorganisation är vi beroende av våra givare och våra medlemmar. Vi strävar efter att växa och öka vår insamlingskapacitet för att minska vår sårbarhet och vårt beroende av stora externa finansiärer.

5. Hur vet ni om er organisation gör framsteg?

Afrikagruppernas målhierarki

Afrikagruppernas två övergripande mål är rättvisa maktstrukturer och rättvis fördelning av resurser. Under dessa har vi nio påverkansmål som var och ett bidrar till de övergripande målen. Arbetet i Sverige och det stöd vi ger till civilsamhällesorganisationer i södra Afrika bidrar till de nio målen. Vårt val av partnerorganisationer bygger på att respektive organisation har egna mål som också på olika sätt bidrar till påverkansmålen.

Afrikagrupperna följer noga resultatet av sitt eget arbete liksom de resultat som våra partnerorganisationer presenterar. I stora drag tittar vi på i vilken utsträckning partnerorganisationen har bidragit till att situationen för målgruppen har förändrats. Vi är medvetna om att det inte är möjligt att uppfylla våra mål helt på egen hand. Det är också svårt att bevisa att det är just vårt arbete och vårt stöd till partnerorganisationerna som har gett resultat. I allt vårt arbete ser vi därför vår roll som bidragande till uppfyllnad av utvecklingsmålen. Vi bidrar tillsammans med en mängd andra aktörer till resultat och förändring. Vi strävar efter att tydligt visa på förändring bland annat genom berättelser där

målgruppen själva beskriver förändringen eller genom att återbesöka samma områden och personer regelbundet.

Afrikagrupperna följer upp verksamheten genom en nära kontakt med partnerorganisationerna. Två gånger per år görs besök till och hålls möten med varje organisation. Vid dessa besök ges möjlighet för oss att se den verksamhet som bedrivs men också till feedback och frågor samt dialog kring utvecklingen av samarbetet och verksamheten. Partnerorganisationer bjuds också in till tematiska konferenser vid något tillfälle varje år.

I samband med att ett samarbete inleds upprättas en beskrivning av organisationen och dess verksamhet. Denna följs sedan upp i form av interna rapporter kring utvecklingen hos partnerorganisationen och av samarbetet vilka fungerar som underlag för bedömningen av hur fortsatt stöd ska se ut.

Under varje verksamhetsperiod gör vi någon form av större utvärdering kring hur arbetet går inom våra program. Resultatet av denna ligger till grund för utarbetande av verksamhet och mål för nästkommande period. Inför nuvarande cykel genomfördes en utvärdering av vår kommunikation och en av vårt partnersamarbete och stöd till organisationsutveckling. Afrikagrupperna utför också utvärderingar och systemrevisioner av partnerorganisationerna vid behov.

6. Vad har ni åstadkommit så här långt?

Nedan följer ett axplock från verksamheten och de resultat vi och våra partnerorganisationer har uppnått under 2018 och som alla bidrar till våra övergripande mål för förändring. Texterna är klippta ur Afrikagruppernas årsberättelse för 2018.

Afrikagrupperna utvecklar det feministiska arbetet

En mycket viktig del i Afrikagruppernas strategi är vår feministiska utgångspunkt. Genom egna workshops har Afrikagrupperna utvecklat en inkluderande feministisk grund att stå på i arbetet framåt. Detta arbete har också givit organisationen ökad insikt i den feministiska rörelsens historia globalt och i södra Afrika där feminism är nyckeln i kampen mot förtryck, patriarkat och rätten till frihet. Detta synsätt spänner över alla de områden som vi och våra partnerorganisationer verkar inom.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Våra partnerorganisationer som verkar inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) arbetar för allas rätt till sin kropp. Där ingår bland annat rätten till sexualundervisning, preventivmedel och rätten till säker abort. Det inkluderar också ökad tillgång till prevention och behandling av hiv samt ökad medvetenhet och möjlighet att arbeta mot stigmatisering av människor som lever med hiv. Våra partnerorganisationer och deras målgrupper, liksom Afrikagrupperna och våra målgrupper i Sverige ställer krav på och verkar för ökad tillgång till SRHR. Vi strävar även efter att förståelsen för sambanden mellan makt, genus och sexualitet och hur dessa påverkar utvecklingen i stort ska öka.

ADRA redo när Angola lyfter våld mot kvinnor

I Angola har viss förändring skett till det bättre sedan landet fick en ny president 2017. Bland annat har regeringen tagit fram strategier för att motverka våld mot kvinnor. Detta har partnerorganisationen ADRA tagit

vara på och under året arrangerade de flera olika workshops och radiodebatter. De handlade bland annat om kvinnligt ledarskap samt runda-bordssamtal kring den allmänna statsbudgeten ur ett jämställdhetsperspektiv. Under två debatter i Benguela om könsdiskriminering behandlades frågor som kvinnliga ledare och traditionella ledare kopplat till könsbaserat våld på landsbygden: sociala traditioner som kränker kvinnors rättigheter (tidiga äktenskap, könsstympning och incest) samt den politik och lagstiftning som finns på plats för att bekämpa våld mot kvinnor och flickor. Totalt deltog 286 personer i dessa två debatter varav 175 var kvinnor. Deltagare var medlemmar av föreningar och kooperativ, företrädare för offentliga institutioner, representanter från kyrkor och akademiker från kommunerna Cubal, Ganda och Benguela. Debatterna har i sin tur redan givit resultat. Från Ganda kan ADRA rapportera att de sett en förändring under året där fler kvinnor deltar i det offentliga rummet, varav flera innehar ledande positioner i sina lokalsamhällen. Det bör noteras att kvinnor av kulturella skäl inte har någon praxis att diskutera sexualitet offentligt eftersom problemen är relaterade till deras personliga liv och familjeliv.

Under året inledde vi ett nytt samarbete med den angolanska rörelsen Ondjango Feminista. Med stöd av Afrikagrupperna kunde Ondjango i november organisera en fem dagar lång feministisk skola i Luanda.

Initiativet syftade till att förbättra deltagarnas förståelse för feministiska teorier samt deras relevans och bidrag till social rättvisa i Angola. De feministiska teorierna och koncepten ämnade att underlätta förståelsen av strukturerna av förtryck och makt samt hur ett feministiskt ledarskap ska kunna ta Angola framåt. En viktig aspekt som lyftes under workshoppen var att det saknas kvinnor, och då främst svarta kvinnor, i vår historiebeteckning. Ämnet lyftes under ett av passen med utgångsläget i frågan: vem skriver historien? Betydelsen av forskning, översättning, att skriva analyser och dela innehåll från svarta, och då främst afrikanska kvinnor, är utan tvekan ett första steg för att skriva Ondjangos, och Angolas, egna feministiska historia. Det faktum att Ondjango lyfter debatten om förtryck och maktstrukturer bidrar till att förändra debattklimatet samtidigt som det ger utrymme för den feministiska rörelsen i landet. Detta sker dock samtidigt som nivåerna av våld i hemmet ökar. Positiv förändring och bakslag går med andra ord hand i hand, precis som på många platser i världen. Ett exempel på en positiv och glädjande förändring var att Angola i januari 2019 röstade ja till att avkriminalisera samkönade äktenskap efter en lång debatt under 2018.

WLC ny partnerorganisation

Women's Leadership Centre är sedan 2018 en ny partnerorganisation till Afrikagrupperna. De arbetar med att främja kvinnors rättigheter i Namibia. Arbetet tar avstamp i feministiska värden och genom att publicera personliga herstories, föra dialog kring och synliggöra kvinnors narrativ skapar de motståndskraft, morgondagens ledare och självförtroende hos kvinnor i utsatta delar av landet. WLC fokuserar på att ge människor, främst kvinnor, en röst genom skrivarkurser, poesi, teaterproduktioner, workshops och andra kreativa uttrycksätt där det personliga alltid får vara politiskt. WLC arbetar outtröttligt med att påverka makthavare och lagstiftning, avstigmatisera vad kvinnor i Namibia tvingats gå igenom, och stöttar kvinnor med traumatiserande erfarenheter. En viktig del i arbetet är att informera kvinnor, civilsamhället, män och pojkar, traditionella ledare, lärare, poliser, sjukvårdspersonal med flera om de faror som patriarkala normer för med sig. Women's Leadership Centres ihärdiga arbete för kvinnors rättigheter i Namibia är därför en viktig kraft i en feministisk mobilisering.

Foto: Linda Nyström

Berithar Sitali-Mapenzi bor i Katima Mulilo och arbetar med att utbilda flickor och unga

kvinnor om deras rättigheter. Katima Mulilo ligger i Caprivi i Zambeziregionen i norra Namibia, en landremsa inklämd mellan Angola, Zambia, Zimbabwe och Botswana. Hiv-prevalensen bland unga kvinnor i området är hög. I motsats till resten av Namibia ökar här antalet hiv-positiva i denna grupp och ligger på en bra bit över 40 procent. Det var under Berithars första resa till Windhoek som hon insåg att lokala traditioner kunde ha något med detta att göra. Berithar besöker olika samhällen för att diskutera och ha öppna möten med män, kvinnor och barn i alla åldrar om ämnen som relaterar till Sikenge, en ritual som sker i samband med kvinnans första menstruation. Kvinnor isoleras då under en tid tillsammans med äldre kvinnor från samhället där syftet är att lära sig sin roll och visa respekt för sin man och äldre familjemedlemmar. Under den ceremoniella perioden finns också en tradition av att skära i kvinnors hud för att skapa ärrbildningar, något som ska attrahera män under sex. Berithar Sitali-Mapenzi beskriver riterna som skadliga inslag i en annars sprudlande kultur.

– Många av kvinnorna träffar äldre män och vi har flertalet kulturella inslag som skadar dem. Några av dem är Malobolo vilket är hemgift, vi har en sed där en bror ärver sin avlidne brors änka och vi har Kuomisa busali – torrt sex, förklarar Berithar.

Under mötena öppnar Berithar upp för frågor och diskussion där hon besvarar frågor kring polygami, våldtäkt, hemgift, torrt sex och fler känsliga ämnen och ofta är det väldigt högt i tak i diskussionerna. Flertalet av dessa skadliga kulturella riter strider mot namibisk lagstiftning och de internationella konventioner som Namibia har skrivit under.

– Vi vill inte förändra vår kultur, vi vill bara uppmärksamma lokalsamhällena här på dessa riter, som skadar mer än de bidrar till vår kultur. Vi arbetar också aktivt med att informera om hur vissa av dessa riter kränker de mänskliga rättigheterna, förklarar Berithar.

Det enträgna arbetet som Berithar och andra aktivister genomför med att besöka olika samhällen ger resultat. Berithar har varit aktiv sedan 2012 och tycker sig se en stor skillnad.

– Vi har kommit långt i de samhällen där vi arbetar, men jag önskar att vi kunde bli fler och arbeta på fler ställen. På så sätt skulle vi också kunna påverka våra politiker kring vad som händer i vårt land här och nu, berättar Berithar och avslutar: – Vi måste prioritera våra mänskliga rättigheter före traditionella kulturella riter.

SRHR och feminism – påverkan i regionen

Under 2017 anordnade Afrikagrupperna ett möte i Maputo tillsammans med vår partnerorganisation AMODEFA med fokus på effekterna av Mexico city-policyn, ofta kallad gag-rule. Syftet med mötet var att öka kunskapen om den nya policyn, tillsammans analysera situationen, mobilisera stöd till drabbade organisationer samt att blicka framåt. Deltagare konstaterade att policyn orsakat sprickor i civilsamhället där vissa organisationer accepterar de nya spelreglerna och andra inte. En av de viktigaste insikterna från mötet är att civilsamhället måste stå enade, tillsammans mot en policy som inskränker de mänskliga rättigheterna. För att följa upp mötet 2017 bjöd Afrikagrupperna under 2018 in till en tre dagar lång uppföljningsworkshop i East London i Sydafrika. Samtliga organisationer vi samarbetar med och som jobbar med SRHR-frågor direkt eller indirekt var inbjudna. Deltagandet var stort med representanter från namibiska Nappa, WLC och Positive Vibes, zimbabwiska FACT, Katswe Sista hood, Woza och Gapwuz, sydafrikanska SPP och Wellness Foundation, moçambikiska AMODEFA och UNDE samt Rural Women's Assembly, JASS, WOMIN och LVC som verkar regionalt. Syftet var att, i tider av växande populism och krympande utrymme för rättighetsbaserat arbete, träffas och dela erfarenheter mellan olika kontexter och länder. Plattformer som dessa ger unik möjlighet både till kompetens- och kapacitetsutveckling, men också en möjlighet att lyfta personliga erfarenheter i en säker miljö. Förutom att detta är viktigt för att stärka de aktivister som ofta är utsatta bidrog workshoppen

till nya potentiella nätverk och samarbeten. Detta är viktiga komponenter i bygget av den feministiska rörelsen i södra Afrika. Utvärderingen visade på en enad bild av att vi ska fortsätta att arbeta på detta sätt tillsammans med våra partnerorganisationer och aktivister. Utrymmen där vi kan fortsätta att diskutera och dela kunskaper om feminism och SRHR är mycket viktiga. Både fysiska och virtuella plattformar efterfrågades. Det finns också en önskan till fördjupning inom olika delar inom SRHR så som reproduktiv hälsa och aborter; prostitution, religiös fundamentalism och skadliga traditioner. Deltagarna blev utmanade i sina föreställningar och stärkta i sin aktivism samt uttryckte att de kommer att ha mycket nytta av det de fick med sig från workshopen: "This space was incredible in ways I cannot begin to describe. I'm leaving this conference as a new woman" och "We got the tools to fall in love with feminism" var några kommentarer. Dessa erfarenheter och idéer tar vi med oss i planeringen framåt och stärker oss i övertygelsen om att Afrikagrupperna har en viktig roll att spela när det gäller att fånga upp och knyta samman rörelser och skapa plattformar oavsett arbetsområde. Viktigt är att partnerorganisationerna äger agendan om hur detta ska tas vidare.

Påverkan i Sverige

Afrikagrupperna har under året arbetat med lobbyarbete i Sverige och Europa genom Concorde's jämställdhetsarbetsgrupp. Fokus har legat på att ställa krav på partier att prioritera och praktiskt implementera en feministisk utrikespolitik. Inför valet 2018 författade gruppen rapporten "Civilsamhällets deklaration för en feministisk utrikespolitik", signerad av 18 civilsamhällsorganisationer. Vidare har arbetet fokuserat på problem- och omvärldsanalys för SRHR (i Sverige och globalt) och dialog med Sida och kring jämställdhetsstrategier inom utvecklingssamarbetet.

Minskat demokratiskt utrymme för det civila samhället

Under 2018 var Afrikagrupperna en av organisationerna bakom framtagandet av Concorde's rapport "Tag Plats". I rapporten visas hur det demokratiska utrymmet för det civila samhället krymper i stora delar av världen. Rapporten innehåller också rekommendationer kring vad UD, ambassader, Sida och civilsamhällsorganisationer själva kan göra för att motverka detta.

Exempel på och vittnesmål om krympande utrymme finns det gott om hos våra partnerorganisationer. De vittnar om lagändringar som försvårar aktivisters arbete så som digital övervakning, krav på registrering för att kunna genomföra vissa aktiviteter och tillgång till globala arenor samt hårda krav som ställs vid mottagande av utländsk finansiering. Till det kommer att många lokala samhällen också är splittrade med interna hot då investerare utlovar arbetstillfällen som så väl behövs. Förutom att aktivister utsätts för regelrätta hot avskräcker detta också aktivister och organisationer från att agera. Detta är synligast när det gäller mark och naturresurser där stora investeringar står på spel. Men det är också ett reellt hot för många SRHR-organisationer. Både i Moçambique och i Sydafrika kan vi se att brotten mot mänskliga rättigheter ökar. De som drabbas hårdast är de som påverkas av företag som exploaterar naturresurser så som kol, olja och gas. De mest utsatta är kvinnor när familjer tvingas flytta till nya områden där det oftast inte finns tillgång till den mest basala servicen. Speciellt runt gruvområdena är kvinnor och flickor extra utsatta med ökad risk för våldtäkt. Det är också i dessa områden som hiv sprids mest. Detta till trots ökar militariseringen i dessa områden som skydd för investeringarna och inte som skydd för folket. Aktivister och journalister lever under ständiga hot. Aktivister övervakas och utrymmet för enskilda aktivister och organisationer att verka och agera krymper.

Afrikagrupperna som möjliggörare

I de miljöer där Afrikagrupperna verkar är vår allra viktigaste uppgift att vara en motvikt och möjliggöra för civilsamhället att verka oavsett om det sker genom etablerade organisationer, rörelser eller enskilda aktivister. Vår roll som svensk civilsamhällsorganisation och givare är därför att fortsätta belysa de orsaker som ligger bakom orättvisor och förtryck. Det är också med detta i åtanke som vi väljer att ge kärnstöd, det vill säga stöd till organisationernas hela verksamhet, så långt det är möjligt. Detta ger organisationer makten att själva sätta agendan och på så sätt stärka det civila samhället. Detta ställer också krav på oss att bidra till att stärka organisationernas institutionella kapacitet. Som en del i detta bjöds en stor del av partnergruppen in till en workshop i Namibia för att på revision och cashflow. Under mötet deltog förutom relevant personal i Johannesburg också Afrikagruppernas ekonomichef och verksamhetschef samt controller och ekonom från Stockholmskontoret.

Organisationer och rörelser som gör skillnad

Zifikile Majali var tidigare hemsjukvårdare men arbetar nu som undersköterska. Foto: Mitra Mäki

Hemsjukvårdare – att erkänna ett "kvinnoyrke"

Afrikagrupperna har i många år gett stöd till och skapat plattformar för mobiliseringen av hemsjukvårdare framförallt i Sydafrika och i Zimbabwe. För att bättre kunna förstå dynamiken i en rörelse, följa förändringar samt identifiera och dokumentera de framgångar som gjorts har Afrikagrupperna genomfört en deltagande uppföljnings- och undersökningsprocess av hemsjukvårdares verklighet utifrån ett feministiskt perspektiv. I ett första skede har vi låtit intervjua hemsjukvårdare i Sydafrika och följt processen där. I Sydafrika finns 54 000 av regeringen registrerade hemsjukvårdare, men de faktiska siffrorna är mycket större än så. Hemsjukvårdaren är oftast en lokal aktivist eller en person med ambitioner att bli sjuksköterska eller på annat sätt bli anställd inom vårdsektorn. Ersättningen är mycket låg och ofta utgår ingen ersättning alls. Eftersom hemsjukvårdaren oftast är verksam i sin egen by är det väldigt svårt att kliva ur sin roll. Det finns höga förväntningar på att de ska vara tillgängliga dygnet runt och utsattheten är mycket stor då de utför sitt arbete i människors hem. Den översyn Afrikagrupperna har genomfört lyfter tydligt fram hur hemsjukvårdare inte värdesätts av samhället, samtidigt som de är en nyckelfunktion för den primära hälsovården. Översynen är också ett viktigt komplement till den akademiska litteraturen kring primär hälsovård. Det finns i dag ingenting skrivet i ämnet utifrån hemsjukvårdarens eget perspektiv, där egna berättelser och upplevelser om utsatthet lyfts fram. Framåt planerar vi att göra samma sak i Zimbabwe och Moçambique, där vi också samarbetar med organisationer kopplade till hemsjukvårdare.

Matsuveränitet och bonderörelsen UNAC

En stor utmaning för Afrikagrupperna och flertalet av våra partnerorganisationer är att påverka politiken för att den ska gynna småskaliga bönder. Detta för att öka deras möjligheter att göra egna val när det gäller odling och att kunna tjäna pengar på sin produktion. Storskaliga investeringar ligger ofta högst på den politiska agendan och agroekologisk odling missgynnas ofta av regeringar på bekostnad av mark, vatten, skogar, kuster, sjöbäddar med mera. Afrikagruppernas moçambikiska partnerorganisation UNAC arbetar hårt för att motverka detta och driver frågan om matsuveränitet – rätten till och möjligheten att själv bestämma över matproduktionen. I en jordbrukscykel är fröer den första insatsen och mångfalden av fröer är central för en hållbar utveckling. I regionen fokuserar nu många länder på harmonisering av frölagarna. Denna harmonisering kommer att göra det svårare för småskaliga bönder att spara och dela sin egna lokala fröer, vilket påverkar de möjligheter bönderna har att själva välja hur och vad de vill odla. Under 2018 deltog UNAC i ett regionalt seminarium i Zambias huvudstad Lusaka. Mötet handlade om dessa harmoniseringssystem och syftade till att sprida kunskap om de viktigaste effekterna av regionala protokoll och förordningar gällande skydd av växtsorter och vilken effekt de kan ha på lokala och traditionella odlingsystem. Denna kunskap används sedan till att påverka respektive lands regeringar på olika nivåer, vilket sker genom bland annat UNAC. I Moçambique deltog runt 100 medlemmar i de konferenser om mark och frö som UNAC ordnade under temat "Land: mitt liv, min framtid". Konferenserna ägde rum i tre provinser: Nampula i norr, centralt belägna Manica och Inhambane i söder. Konferensernas syfte var att förbereda UNAC:s medlemmar på en process för att få regeringen att dra tillbaka den landpolicysom lanserades i slutet av 2017. I och med konferenserna står bönderna bättre rustade att försvara sina grundläggande rättigheter och har större möjligheter att påverka

regeringens landsbygdspolitik. UNAC utbildar också Rural Extension Promoters för att ge dess medlemmar praktisk kunskap om agroekologisk produktionsteknik, skörd och bevarande av olika sorters fröer. Detta sker bland annat i områdena Manica och Maputo.

Böcker som leder till försörjning

I Zimbabwe arbetar partnerorganisationen Africa Book Development Organization (ABDO) på ett liknande sätt tillsammans med lokalsamhällen. Även om fokuset inte ligger på agroekologisk odling och mark- och frörättigheter specifikt, syftar Afrikagruppernas samarbete till ökad möjlighet till försörjning och egenmakt för kvinnor. ABDO har genom sina studiecirklar och metoder för förändring bidragit till att lyfta kvinnors ställning i Chakari Mopani Park-området som ligger cirka 15 mil från Harare. På bara några år kan man se en stor förändring i området. I dag finns flera lokala initiativ och inkomstbringande verksamheter, drivna av och fokuserade på kvinnor. Trots att det tog lång tid i början kunde ABDO konstatera att fler och fler kvinnor tog på sig ledarroller, bland annat när den nya skolan skulle byggas och när Women's Action Centre byggdes 2016-2018. Namnet Women's Action Centre valdes med avsikt för att uppmuntra kvinnor att aktivt delta i utvecklingen.

"Mina föräldrar överlevde tack vare inhemska fröer"

Foto: UNAC

Inês Fernando Matiquite är bosatt i Chitewe i distriktet Manica. Inês är bonde och medlem i Mufandaedza Association sedan 1993. Inês ägnade sig tidigare åt sömnad och hönsuppfödning men arbetar nu med jordbruk och boskapsskötsel.

Under sin tid som bonde har Inês aldrig använt hybridfröer eftersom hon växt upp med traditionella metoder vid odling av de lokala sorterna Chimanhika-majs och jordnöten Kasakawaira.

– Det är genom dessa traditionella metoder, vilka jag ärvt från mina föräldrar, som jag sparar och återanvänder fröer säsong efter säsong. Tack vare dem har jag aldrig någonsin behövt använda köpta hybridfröer, säger Inês. Chimanhikafröet förvaras i en traditionell lada på två och en halv meters höjd. Undersidan av ladan är en ugn vars rök förstärker fröet och gör det motståndskraftigt mot insekter. De inhemska fröerna har många fördelar. De är inte bara lättskötta utan är också billiga, motstår skadedjur och sjukdomar och är mer produktiva.

Majsmjölet innehåller i slutändan mer näring än många andra typer av majs.

– Mina föräldrar överlevde tack vare inhemska fröer, som de kunde hålla i sina lador i många år utan att försämrats, och utan att behöva köpa fröer från butiker.

The Tashinga Women Action Centre Tashinga Women Action Center utvecklas snabbt till att bli epicentret för utveckling av Chakari Rural District. Det har varit en lång och stärkande resa för varje medlem både individuellt och kollektivt där "herstories" lyfts i Zimbabwe. De 85 kvinnorna (och en handfull män) bildade en rörelse som heter Tashinga Women Action Center Trust och dess registrering pågår. Centrets primära funktion är att skapa en plattform för kvinnor att diskutera de stora utmaningarna som kvinnor står

inför och planera för vilka åtgärder man behöver vidta. Women Action Center har fyra kontor, ett konferensrum, ett rum för bybanken, ett fullt utrustat kök och den butik där produktionen kommer att säljas. Konferensrummet används för både interna utbildningar och uthyrning mot en avgift. Ägarskapet är stort tack vare att medlemmarna direkt deltog i byggandet av centrumet. Kvinnorna och männen är engagerade i många olika typer av projekt, exempelvis kycklinguppfödning, grönsaksodling och sömnad. Tashinga Women Action Center Trust erbjuder också en bybank där bymedlemmar kan spara pengar i en fond och nyttja ett mikrokreditsystem. Detta gör det möjligt för kvinnor att finansiera olika aktiviteter och planen är att ha sju affärsenheter som drivs av kvinnor.

Naturresurser, expropriering av mark, företag och mänskliga rättigheter

I Moçambique är vår partnerorganisation Justiça Ambiental en av de organisationer som hörs och syns mest kring frågor om mark och naturresurser, bland annat när det gäller kritik mot megaprojektet ProSavana. Det är ett samarbete mellan Brasilien, Japan och Moçambique och är ett av världens största jordbruksprojekt som bland annat syftar till att öka levnadsstandard och försörjningsmöjligheter för människor i stora delar av Moçambique. Problemen med projektet har dock visat sig vara stora och har lett till både landgrabbing och tvångsflyttningar. Därför har Justiça Ambiental tillsammans med andra organisationer under lång tid drivit kampanjen "No to ProSavana" genom att organisera möten, analysera dokument och sprida information. Justiça Ambiental och andra organisationer i kampanjen "No to ProSavana" har hittills lyckats stoppa eller försena projektet och bidragit till att människor i berörda lokalsamhällen har blivit medvetna om sina rättigheter och de effekter ProSavana skulle få för deras liv. Under 2018 lämnade Justiça Ambiental in en officiell invändning mot projektet till JICA, Japanese International Cooperation Agency. Denna publicerades också på JICA:s webbsida. Med stöd från Afrikagrupperna hade Justiça Ambiental möjlighet att delta och föra fram kampanjens budskap i en fyra dagar lång konferens i Japan. Representanter från respektive lands regeringsdepartement, organisationer och investerare deltog i konferensen. Deltagarna inkvarterades på ett ställe som tack vare motstånd från japanska bönder kunnat räddas undan expropriering inom projektet. Ett annat område som Justiça Ambiental noggrant bevakar är de gasfyndigheter som upptäckts i Cabo Delgado med påföljande expropriering av mark. Justiça Ambiental gjorde därför flera besök i områdena Metuge och Palma under 2018. I Palma-distriktet där gasprojektet är baserat identifierar och övervakar Justiça Ambiental de direkta effekterna av exproprieringen så som förflyttningar av byar. Detta görs både genom egna iakttagelser och vittnesmål från medlemmar i drabbade samhällen. En kort dokumentärfilm, "Broken Lives, Stolen Future", som bygger på dessa vittnesmål lanserades i december i Maputo, Palma och Pemba. I Pemba presenterades dokumentären i samarbete med Afrikagruppernas partnerorganisation UNAC. Genom samarbete med "Lawyer's Association" kan Justiça Ambiental erbjuda rättsligt stöd till de som drabbas av effekterna av exploateringsprojekt.

Amadiba Crisis Committee

Också Afrikagruppernas partnerorganisation WoMin är mycket aktiv i frågor som handlar om exploatering och expropriering av mark. WoMin har varit en av de drivande i utvecklandet av en regional kampanj för lokalsamhällets rätt att säga nej till exploatering på deras mark. Ett viktigt fall har varit Amadiba Crisis Committee som organiserar lokalsamhället i Xolebeni i Sydafrika, där ett australienskt företag fått tillstånd att exploatera titanium. Amadiba Crisis Committee har drivit fallet i domstol, med argumentet attom en majoritet av lokalsamhället inte vill ha exploateringen så ska den inte bli av, och vann i november. Detta är ett möjligt prejudicerande utfall som kan få konsekvenser i Sydafrika och kringliggande länder i regionen. I november arrangerade WoMin och en konstellation av organisationer "Thematic Social Forum on mining and extractivism economy" med över 300 deltagare från 28 afrikanska länder, och deltagare från Latinamerika, Asien och Europa. Där lyftes kampanjen "Right to Say No" vilken kopplades samman med den kampanj som pågår för ett bindande avtal för företag och mänskliga rättigheter på FN-nivå. WoMin och flera andra av Afrikagruppernas partnerorganisationer som Justiça Ambiental, Rural Women's Assembly och La via Campesina är drivande i kampanjen för ett bindande FN-fördrag för företag och mänskliga rättigheter. Under förhandlingarna i Genève var Justiça Ambiental på plats.

Afrikagrupperna och Swedwatch

Företag som säljer gruvutrustning har ett ansvar att hantera risker mot mänskliga rättigheter som kan kopplas till verksamheten hos de bolag som utrustningen säljs till. Den aspekten av företagsansvar stod i centrum när Swedwatch träffade gruvsamhällen i Marikana i Sydafrika i oktober. Afrikagrupperna är medlemmar i och har en plats i styrelsen hos organisationen Swedwatch, som granskar svenska företagsinvesteringar. I februari 2018 publicerade Afrikagrupperna i samarbete med Swedwatch rapporten "Carrying the costs" som granskar företags ansvar för mänskliga rättigheter i kundrelationer och byggde på en fältstudie i Sydafrikas platinabälte – ett område vars invånare lever i utbredd fattigdom trots att de bor ovanpå en av världens mest värdefulla naturresurser. Rapporten var en uppföljning på rapporten "Platinautvinning med risker" från 2013. I oktober var Swedwatch inbjudna av civilsamhällesnätverket Bua Mining Communities för att presentera rapporten och för att diskutera vad som kommit fram i lokalsamhället Marikana, med representanter från olika gruvsamhällen.

– Den här rapporten hjälper oss att förstå hur svenska företag som förser platinumgruvindustrin med utrustning är kopplade till våra lokalsamhällens utmaningar. Undersökningar som denna kan stödja oss i att hantera de utmaningar vi står inför", sade Joseph Magobe, ordförande för lokalsamhället i Bua Mining till Swedwatch efter presentationen.

Vi bakar kvinnliga bönder genom deltagande kommunikation

Foto: UNAC

Vi har under 2018 fortsatt att utveckla vår deltagande kommunikation tillsammans med våra partnerorganisationer.

Att jobba med deltagande metoder går i linje med Afrikagruppernas strategi för det internationella utvecklingssamarbetet, vår modell för partnersamarbete och våra grundläggande värderingar. Deltagande kommunikation utmanar maktstrukturer och verkar för ägarskap hos avsändaren och en rättvis representation i vår externa kommunikation. Processer inom deltagande kommunikation tar tid och vi är övertygade om att detta är rätt väg att gå.

Fröaktionen – The Future is Female Farming

Under året har vi vidareutvecklat vårt Sidafinansierade kommunikationsprojekt "Rätten till mat, mark och fröer – genom deltagande kommunikation". En bärande del i projektet under året har varit vår digitala kampanj Fröaktionen som fungerat både som kunskapsplattform för vårt utåtriktade arbete och som en del av utvecklingen av vårt arbete med deltagande kommunikation. Syftet med Fröaktionen har varit att skapa medvetenhet kring södra Afrikas kvinnliga bönders situation och deras rätt till mat, mark och fröer. Det kortsiktiga målet med kampanjen har varit att engagera människor i Sverige i frågan. Det långsiktiga målet är att stärka södra Afrikas småskaliga bönder, av vilka majoriteten är kvinnor, och stoppa satsningar på det industriella jordbruket och storföretagens ökade makt. Fokus för kampanjen har varit att lyfta kvinnliga bönders rätt till försörjning och fröfrihet genom att samarbeta med och lyfta fram våra partnerorganisationer Rural Women's Assembly i Sydafrika och UNAC i Moçambique. Som grund för kampanjen släppte vi rapporten "Fröer, en fråga om frihet och försörjning". Resultatet av kampanjen blev en succé. Genom vår kampanj i sociala medier och via e-post som uppmanade till att signera vår namnsamling engagerade vi närmare 8 000

personer (75 procent av besökarna på kampanjsidan) till att skriva under ett brev till ministern för internationellt utvecklingssamarbete. Av dessa visade omkring 60 procent intresse för vidare kommunikation med Afrikagrupperna. Totalt genererade Fröaktionen därtill visat intresse från hundratals personer att bli månadsgivare eller medlemmar vilket visar på att vi lyckats engagera många personer även utanför vår befintliga givar- och medlemskrets. Kampanjfilmen består av bilder och citat som våra partnerorganisationer och deras målgrupper – rättighetsbärarna – bidragit med. Filmen har också översatts till engelska och portugisiska i syfte att inkludera våra partners och deras målgrupper att ta del av resultatet som de bidragit till genom den deltagande kommunikationen.

Lokalt engagemang för globala utmaningar – aktivism för fröfrågan gro

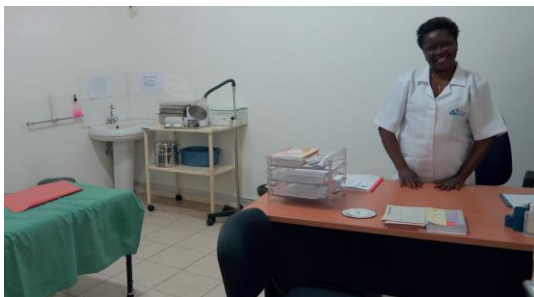
Gräsrötter och aktivism är drivkraften för alla lokala utvecklingsprocesser enligt Afrikagruppernas strategi 2017-2021. Feminism och solidaritet är både värdegrunder och metoder i hur detta förändringsarbete tar sig uttryck. Genom att skapa plattformar för gräsrötter i Sverige och södra Afrika stimulerar vi långsiktig förändring. Detta gör vi genom seminarier, kurser, utställningar, filmdagar och artiklar samt genom att finnas med i sammanhang där globala utvecklingsfrågor diskuteras och debatteras, inte minst genom våra lokalgrupper runtom i Sverige. Ett exempel på lokalt engagemang under året var när Falu Afrikagrupp deltog i ett event med Falu Fredskör för att uppmärksamma Nelson Mandelas 100-årsdag där Afrikagruppernas engagemang under och emot apartheid lyftes. Under 2018 samordnade sig medlemmar i 10 lokala Afrikagrupper på orterna Falun, Gävle, Göteborg, Linköping, Malmö/Lund, Stockholm, Täby, Uppsala, Ådalen och Örebro. Afrikagruppernas lokalgrupper är mycket aktiva och det pågår många spännande och intressanta aktiviteter och samarbeten. Genom lokalgruppernas alla aktiviteter når vi ut med våra budskap genom personliga möten, digitala utskick, sociala medier och lokalmedia runt om i landet. Med fokus på rätten till mat, mark och fröer har allt fler av våra lokalgrupper intresserat och engagerat sig i frågan. Vi kan se att intresset ökar varje år. Flertalet lokalgrupper har under året arrangerat filmvisningar, seminarier, miniläsningar, afterwork, bokbord, deltagit på trädgårdsmässor och arrangerat fröbyten. För att nämna ett axplock ur lokalgruppernas engagemang under året medverkade Uppsala Afrikagrupp i en pandediskussion i samband med att dokumentären "Dead Donkeys for No Hyenas" visades. För andra året i rad anordnade Ådalens Afrikagrupp en föreläsningsserie om mat, mark och fröer på Allsta Gård. I Gävle sattes en miniaturlösning upp med anslutande försäljning av frökort, fröbokmärken och fröarmband. Gävle Afrikagrupp medverkade även på Trädgårdsmässan i Stockholm. Göteborgs Afrikagrupp medverkade på en fröbytdag på Botaniska Trädgården med försäljning av frökort. Linköpings Afrikagrupp har under året haft en studiecirkel på temat mat, mark och fröer. Uppsala Afrikagrupp deltog i seminarium på Uppsala Schysst Jul om "Jordbruk och matsäkerhet i ett förändrat klimat". Ett annat exempel på lokalt engagemang är ett dialogprojekt som två av våra praktikanter genomförde tillsammans med elever i Johannesburg och Botkyrka. I projektet integrerades våra partnerorganisationer, vår lokalgrupp i Stockholm och vårt praktikantprogram.

Event för fröfrihet och makt över maten

Under 2018 deltog kansliet tillsammans med Gävle Afrikagrupp på mässan Nordiska Trädgårdar i Stockholm för att uppmärksamma frågan om rätten till mat, mark och frö. Under fyra dagar samtalade vi med omkring 500 besökare om hur nya lagar hotar tillgången till lokala fröer och hur våra partnerorganisationer arbetar för att motverka det. Vi hade med en modell av en traditionell fröbehållare från Angola i vår monter och anordnade en frögissartävling som genererade längre samtal om frölagar och situationen för kvinnliga bönder i södra Afrika. Vi delade ut vår rapport "Vem har makten över maten?" och broschyren "Så ett frö för förändring". Vi samlade även in kontaktuppgifter som vi efter avslutad mässa följde upp med nyhetsbrev och förslag på fortsatt engagemang. Kansliet deltog även på Urban Garden Show i Tantolunden i Stockholm tillsammans med Stockholms Afrikagrupp samt Täby Torgs Marknad. Även här samtalade vi med många engagerade om kvinnliga bönders rättigheter i södra Afrika och sålde produkter till vår insamling. Nätverket Makten över maten samlar småbrukar-, solidaritets-, miljö- och människorättsorganisationer och skapar opinion för matsuveränitet och rätten till egen produktion och konsumtion av mat. Under 2018 anordnade nätverket, som Afrikagrupperna är en del av, en seminarierturné runtom i landet (Biskops Arnös Folkhögskola, Gävle, Umeå, Lovön, Uppsala) med kickoff för turnén i Stockholm, arrangerad av Afrikagrupperna. Internationella och svenska gäster tillsammans med medlemmar ur nätverket besökte under kickoffen en kolonilott, samtalade om odling i Sverige och genomförde ett antal övningsseminarier i Solidaritetshuset som förberedelse inför turnén. Under året har Afrikagrupperna haft besök av representanter från Women's Leadership Centre (WLC), Legal Assistance Centre och Positive Vibes från Namibia samt The East Cape Agricultural Research Project (ECARP) från Sydafrika.

Gästerna har deltagit vid flera lokalgruppsevent och även vid de seminarier Afrikagrupperna centralt har anordnat, bland annat under seminarieturnén med Makten över maten-nätverket. Tillsammans med Makten över maten-nätverket arrangerade vi även ett seminarium under Almedalsveckan om politik för ett hållbart livsmedelssystem och vem som bör ta ansvaret. Afrikagrupperna arrangerade även ett seminarium på Sverige i världen-scenen tillsammans med Individuell Människohjälp och RFSU om världskriget mot kvinnors kroppar och vilken roll civilsamhället spelar här. Vår generalsekreterare medverkade därtill i flertalet paneler och tillsammans med övrig kanslipersonal på plats deltog Afrikagrupperna även i manifestationer för att uttrycka vårt motstånd mot ökad populism i samhället och nazisternas närvaro under Almedalsveckan.

Världens Barn-insamling håller AMODEFA:s kliniker öppna

Sköterskan Rofina på Amodefas klinik i Maputo. Foto: Mitra Mäki

Afrikagruppernas lokalgrupper bidrar till vår insamling genom sitt engagemang, då de flesta aktiviteter som genomförs kombineras med någon form av insamling: exempelvis medlemsvärvning, försäljning, aktioner och stödfester. Några lokalgrupper är också stödgrupper till specifika partnerorganisationer. Sedan 2016 är Afrikagrupperna en del av Världens Barn där våra medlemmar, lokalgrupper och styrelse aktivt mobiliserar och erbjuder möjligheter till deltagande i insamlingskampanjen. Täby Afrikagrupp samarbetade med handlare i närområdet och samlade in vinster till den årliga försäljningen av lotter till förmån för Världens Barn. Ådalen Afrikagrupp arrangerade, tillsammans med Rädda Barnen och Härnösands Bibliotek, ett program om barns situation i Moçambique på Internationella barndagen. Gävle Afrikagrupp skramlade och informerade om vår partnerorganisation AMODEFA:s arbete. Medlemmar från Gävles Afrikagrupp intervjuades av Sveriges Radios P1 Radio Gävleborg som också lade upp bild och artikel på sin hemsida. Tack vare allt engagemang från våra lokalgrupper och medlemmar och den starka mobiliseringen kring Världens Barn kunde Afrikagrupperna efteråt ansöka om, och bli beviljade, extra stöd till vår partnerorganisation AMODEFA från Radiohjälpen. Flera av AMODEFA:s kliniker hotades av stängning efter USA:s president Donald Trumps tillträde. Återinförandet av "gag-rule" innebär slopat amerikanskt bistånd till alla organisationer som på något sätt arbetar med abortfrågor. Tack vare stöd från Radiohjälpen kunde flera av klinikerna fortsätta hålla öppet.

Kampen för ett fritt Västsahara

Under 2018 arbetade Afrikagrupperna extra intensivt med påverkansarbete för ett fritt Västsahara tack vare extern finansiering.

I samarbete med Emmaus Stockholm och Tidskriften Västsahara genomfördes en mängd aktiviteter såsom filmvisningar, seminarier, medlemsmöten och debattartiklar, delvis finansierade av Folke Bernadotteakademien. Västsahara var i fokus på bokmässan, då Göteborgs Afrikagrupp tillsammans med ovan nämnda organisationer stod värdar i en gemensam monter på Globala torget samt arrangerade ett seminarium på tema Västsahara. Afrikagrupperna samarbetade också under året med författarna till boken Västsahara inifrån – att svika ett folk, Johan Persson och Anna Roxvall, med flera seminarier, panelsamtal och lansering av boken i Sverige. Afrikagrupperna deltog i möten med ett nätverk för Västsahara som riktar sig mot riksdagsledamöter, där det bland annat påbörjades planering av en delegationsresa till de ockuperade områdena. I början av året deltog representanter från Afrikagrupperna i Sahara Marathon. I samband med detta mobiliserades flera aktivister och influencers och det arrangerades ett officiellt möte med Polisarios representant i Sverige. Vi deltog även i ett större möte i Madrid där fokus var mobilisering och policyarbete för

ett fritt Västsahara, med fokus på EU:s roll. Vår bevakning av vad som sker kring Västsahara kommer att fortsätta framöver. Detta kommer dock ske i mindre omfattning på grund av utebliven extern finansiering.

Trädplantage, svenska pensioner och avtal för företagande och mänskliga rättigheter

Under 2018 besökte Afrikagrupperna tillsammans med våra partnerorganisationer lokalsamhällen i Nampula som påverkats av Green Resources plantage för att följa upp processen som påbörjades 2016.

Där råder stor frustration över att Green Resources och politiker inte levt upp till de löften de gett och utebliven kompensation. De kom överens om att skriva ett brev där de uppmanar Green Resources, politiker och norska ambassaden att besöka dem och se med egna ögon vad som hänt för att tillsammans komma till en lösning. Afrikagruppernas stöd till denna typ av möten är mycket viktigt då det ger möjlighet för bönder som är drabbade att tala direkt med riksdagsledamöter, företag, investerare och forskare för att föra fram sina krav. Vi har också börjat samarbeta med Oakland Institute och Skydda Skogen, som granskat Green Resources investeringar i Uganda. Utöver det har en av Afrikagruppernas medlemmar gjort en MFS-studie i Uganda där hon granskat just Green Resources trädplantage och funnit stora problem. Energimyndigheten pausade sina betalningar till Green Resources CDM-projekt i Uganda efter avslöjanden 2015 och skulle ta beslut under våren 2018 om de ska återuppta betalningarna. Inget beslut har ännu tagits. Vi har också fortsatt ha kontakt med forskarna på SLU som gjort studier av det projektet och kommit fram till samma sak. Vi har skrivit gemensamma brev till Energimyndigheten för att uppmärksamma dem om de problem som kvarstår. Efter blogginlägg från vår medlem om Ugandafallet har vi haft brevväxling med Green Resources, vilken publicerats på vår hemsida. I samarbete med nätverket Schyssta Pensioner fortsatte vi att sätta press på politikerna för att förbättra de riktlinjer som riksdagen ger AP-fonderna. Vi har arrangerat seminarium i Almedalen, skickat in remissvar på regeringens förslag, skrivit brev till riksdagsledamöterna inför omröstningen och skrivit debattartiklar. Den nya lagen har mycket starkare skrivningar om hållbarhet och mänskliga rättigheter, även om hög avkastning fortfarande är det övergripande målet. Vi kommer att följa upp hur AP-fonderna implementerar den nya lagen.

Ett bindande avtal

I FN pågår förhandlingar om bindande avtal för företagande och mänskliga rättigheter, med fokus på transnationella företag. WoMin och flera andra av Afrikagruppernas partnerorganisationer som Justica Ambiental, Rural Women's Assembly och La via Campesina är drivande i kampanjen för ett bindande FN-fördrag för företag och mänskliga rättigheter. Afrikagrupperna har tryckt på för att Sveriges regering ska stödja processen för ett bindande FN-fördrag. Inför förhandlingarna i Genève i oktober skrev vi brev till regeringen och uppmanade dem att delta konstruktivt i förhandlingarna. Vi har också lyft frågan på möten med svenska CSR-ambassadören och i rapporter och sociala medier. Än så länge har Sverige valt att fokusera på den nationella handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter, som tyvärr inte är bindande utan bygger på förväntningar att svenska företag ska agera ansvarsfullt.

Fler följare - och mer engagemang i sociala medier

Under året har tillströmningen fortsatt i våra sociala medier. Inläggen har bland annat synkroniserats bättre med våra event och seminarier. De inlägg som har fokuserat på mat, mark och fröer har vi i högre grad målgruppsanpassat och sponsrat för att nå ut bättre.

Inläggen i våra sociala medier har skapat engagemang och debatt, framförallt inlägg gällande frörättigheter. Vi har ökat antalet som följer oss på Facebook och Instagram med 12 respektive 48 procent. På webben har vi ökat antalet besök med omkring 12 procent. Den totala ökningen är en direkt följd av den framgångsrika kampanjen Fröaktionen som nådde närmare 300 000 personer. Majoriteten av dem exponerades för kampanjen flera gånger. De som skrev under namninsamlingen har också uppmanats engagera sig i sociala medier vilket bidragit till den stora ökningen av följare. I större grad än tidigare har också besökarna kommit till hemsidan för att lära sig mer om Afrikagruppernas temafrågor. De flesta av Afrikagruppernas lokalgrupper använder sig också av sociala medier och digitala nyhetsbrev för att sprida information om sin verksamhet och

för att locka fler medlemmar till grupperna. I vår externa kommunikation har bland annat frörättigheter, schyssta arbetsvillkor i vinindustrin och i platinagruvor haft stort fokus under året. Även vår debattinlaga om SVT:s program "Boermorden" fick mycket uppmärksamhet. Situationen för HBTQI-personer, Världens Barn och Afrikagruppernas engagemang i kampanjen samt solidaritetspriset var några delar som under 2018 fick genomslag i pressen. Under året har vi även fått debattartiklar publicerade om SRHR, mediebevakning av Sydafrikas landreformer, företags ansvar för mänskliga rättigheter och AP-fondernas investeringar i företag som bryter mot mänskliga rättigheter och miljö.